

Nadezjda Krupskaja (1933)

Hur Lenin studerade Marx

På grund av vår industris efterblivenhet började arbetarrörelsen i Ryssland att utveckla sig först i sista årtiondet av 1800-talet, medan arbetarklassen i en rad andra länder redan ledde revolutionära strider och hade erfarenheterna från den stora franska revolutionen, från revolutionen 1848 och Pariskommunen 1871 bakom sig. I den revolutionära kampens eld växte de stora andliga ledarna av den internationella arbetarrörelsen, Marx och Engels fram. Den marxiska läran upptäckte samhällets utvecklingsväg, påvisade oundvikligheten av det kapitalistiska samhällets sönderfallande och ersättande med det kommunistiska samhället, utpekade den väg som de nya samhällsformernas utveckling skulle gå, klasskampens väg, påvisade proletariats roll i denna kamp och oundvikligheten av dess seger.

Vår arbetarrörelse utvecklade sig i marxismens tecken. Den sökte sig inte sin väg i dunklet utan hade klart för sig sin roll och sin bana.

Lenin utträttade utomordentligt mycket för att med marxismens ljus belysa Rysslands proletariats kampväg. Femtio år har förflutit sedan Marx' död, men marxismen är och förblir för vårt parti en sporre till aktion. Leninismen är endast en vidareutveckling och fördjupning av marxismen.

Det är därför begripligt av vilket stort intresse frågan om hur Lenin studerade Marx är.

Lenin var överlägset förtrogen med Marx' och Engels' skrifter. Då Lenin 1893 kom till Petersburg, förvånade han oss alla dåvarande marxister över hur mycket han kände till om dem.

På 1890-talet, då marxistiska cirklar började uppstå, sysselsatte de sig huvudsakligast med studier av det första bandet av "Kapitalet". Om än med stor svårighet gick det att anskaffa "Kapitalet". Men vad Marx' andra verk angick var det mycket dåligt ställt. De flesta cirkelmedlemmarna hade inte en gång läst "Kommunistiska manifestet". Jag t ex läste det första gången 1898 redan i landsflykt och på tyska språket.

Marx och Engels var strängt förbjudna. Det räcker att påpeka, att Lenin i sin uppsats "Till karaktäristiken av den ekonomiska romantiken", författad 1897 för tidskriften *Novoje Slovo*, inte fick begagna orden Marx och marxism. För att inte vålla svårigheter för tidskriften måste han skriva i fördolda ordalag.

Lenin behärskade tyskan och franskan och strävade att skaffa sig Marx' och Engels' skrifter på dessa språk. Hans syster Anna berättar hur han med sin andra syster Olga läste "Filosofins elände" på franska. Men för det mesta läste han tyska. Det viktigaste, för honom intressantaste delarna av Marx' och Engels' verk översatte han åt sig på ryska.

Det första större arbete, som han 1894 utgav illegalt, "Vad är folkvännerna?", innehåller hänvisningar till "Kommunistiska manifestet", "Kritiken av den politiska ekonomin", "Filosofins elände", "Den tyska ideologin", Marx' brev av 1843 till Ruge, Engels' skrifter "Anti-Dühring", "Familjens, egendomens och statens ursprung".

Skriften "Vad är folkvännerna" vidgade på ett utomordentligt sätt den marxistiska synvidden för flertalet dåvarande marxister, som ännu var ringa bevandrare i Marx' skrifter. Den ställde en hel rad frågor i nytt ljus och gjorde stor lycka bland läsekretsen.

I Lenins nästa arbete "Det ekonomiska innehållet i narodismen och kritiken av den i hr

Struves bok” finner vi redan hänvisningar till ”18:e Brumaire”, till ”Inbördeskriget i Frankrike”, ”Kritik av Gotha-programmet” och till 2:a och 3:e bandet av ”Kapitalet”.

Livet i landsflykt gav Lenin senare möjlighet att lära känna och genomstudera alla verk av Marx och Engels.

Den av Lenin 1914 författade Marxbiografin avsedd för Granats Konversationslexikon bevisar bäst hans djupgående kunskap om Marx' verk.

Om detta vittnar också de oräkneliga utdrag, som Lenin alltid gjorde av Marxlektyren. Lenininstitutet är i besittning av talrika häften av Lenin med utdrag ur Marx' verk.

Under sitt arbete begagnade Lenin dessa utdrag, läste dem ständigt omigen och gjorde randanteckningar. Men Lenin inte bara kände Marx utan hade också djupt genomtänkt hans läror. År 1920 på Rysslands Kommunistiska Ungdomsförbunds 3:e allryska kongress påvisade Lenin för ungdomen, att man måste förstå att ”tillägna sig det mänskliga vetandets helhet och detta till och med så, att kommunismen hos oss inte blir någonting blott utantill inlärt utan någonting av oss själva genomtänkt. Om det skulle falla en kommunist in att brösta sig över sin kommunism, som han förskaffat sig i fix och färdig form utan stort, allvarligt och svårt förarbete, utan arbete med fakta, som krävt hans kritiska värdesättning, så skulle det vara sorgligt ställt med en sådan kommunist.”

Lenin studerade inte endast Marx' skrifter utan också vad hans motståndare ur de borgerliga och småborgerliga lägren skrev om honom och hans läror. Och i sin polemik mot dem framdrog han marxismens grundsatser.

Lenins första stora arbete var ”Vad är folkvännerna och hur kämpar de mot socialdemokraterna?” (svar på den i tidskriften ”Russkoje Bogatstvo” publicerade artikeln mot marxisterna) där han mot varandra ställer narodnikernas (Michajlovskij, Krivenko, Juzjakov) och Marx' ståndpunkt.

I artikeln ”Det ekonomiska innehållet i narodismen och kritiken av den i hr Struves bok” blottade han skillnaden mellan Struves och Marx' ståndpunkter.

Under sina studier i agrarfrågan skriver han ”Agrarfrågan och marxkritikerna” (band 2, ryska uppl), där de tyska socialdemokraterna Davids och Herz' liksom de ryska kritikerna Tjernovs och Bulgakovs ståndpunkter ställdes emot Marx'.

”*Du choc des opinions jaillit la vérité*” (Av meningsbrytningarna framgår sanningen), så lyder det franska ordspråk som Lenin gärna brukade citera. Alltid påvisade han och satte emot varandra de olika klasständpunkterna i arbetarrörelsens huvudfrågor.

Det är mycket karaktäristiskt hur Lenin ställde de olika klasständpunkterna emot varandra. Detta visar oss det 9:e leninska studiehäftet, som innehåller hans utdrag, citat, koncept osv i agrarfrågan under perioden före 1917.

Lenin gör omsorgsfulla utdrag ur ”kritikernas” uttalanden, skriver av särskilt karaktäristiska och åskådliga passus och jämför dem med Marx' yttranden. Han strävar att genom ingående analys av de ”kritiska uttalandena” blotta klasskärnan i dem och framställa de största och viktigaste frågorna konkret.

Mycket ofta *tillspetsade han avsiktligt frågorna.* Han ansåg att tonen inte hade någon vikt. Det skadar inte om man många gånger blir hård och grov, endast det utsagda är riktigt. I förordet till ryska översättningen av brevväxlingen med F.A. Sorge anför han ett Mehringcitrat och anmärker: ”Mehring har rätt i att Marx och Engels föga tänkte på ”god ton”: ”... de

övertalade inte länge varje smäll de gav men grinade inte heller illa för varje smäll de fick ...” Den skärpa i formen, stilen, som var Lenins egen, hade han lärt hos Marx. Han säger: ”Marx berättar att han och Engels alltid bekämpade 'socialdemokraternas' miserabla ledning och då gick det ofta hett tillväga.” Lenin drog sig inte för vilken skärpa som helst, men han begärde att det anförda skulle träffa sakens kärnpunkt. Det fanns ett ord som han gärna brukade: ”chikan”. Om en polemik inte träffade sakens kärna, hängde upp sig på småsaker, arbetade med förvrängningar, så sade han alltid: ”Det är rena chikanen.”

Ändå skarpare vände sig Lenin mot en polemik, som inte gick ut på att klarlägga en fråga utan var småaktigt fraktionsgräl. Men detta var just den av mensjevikerna älskade metoden. Bakom en mask av Marx- och Engels-citat, som var lösryckta ur sammanhanget, ur den konkreta situation de uppstått av, hade mensjevikerna i sin polemik uteslutande fraktionssyften.

I förordet till ryska översättningen av brevväxlingen med F.A. Sorge skrev Lenin:

Att tro att dessa Marx' och Engels' råd till den brittisk-amerikanska arbetarrörelsen enkelt och direkt kan tillämpas på förhållandena i Ryssland – det innebär att inte använda marxismen för att klargöra dess metod, inte för att studera arbetarrörelsens konkreta historiska särigheter i bestämda länder, utan för att göra upp småaktiga, fraktionella, intellektuella mellanhavanden.

Här kommer vi direkt till frågan om *hur Lenin studerade med Marx*. Till en del har detta framgått av vad förut anförts: man måste göra Marx' metod klar för sig, man måste av honom lära att undersöka arbetarrörelsens särigheter i de olika länderna. Lenin gjorde det också. För honom var Marx' lära en vägledning till handling. En gång undslapp det honom följande: ”Den som hos Marx vill hämta råd”. . . Det är mycket karaktäristiska ord. Han själv ”hämtade alltid råd” hos Marx. I de svåraste stunderna, i revolutionens vändpunkter, grep han alltid åter till Marx. Ofta när allt var som värst oroligt fann man honom i sitt arbetsrum fördjupad i Marx, som han knappast kunde slita sig ifrån. Han grep inte till Marx för att lugna sina nerver, inte för att hämta ny tro på arbetarklassens krafter och seger — den tron var han fylld av — utan för att ”hämta råd” hos Marx, för att hos honom finna svar på arbetarrörelsens aktuella frågor. I sin uppsats ”Franz Mehring om andra duman” skrev Lenin: ”Sådana människors argumentering grundar sig på dåligt citatval: de tar allmänna teser om storbourgeoisins understödjande mot den reaktionära småbourgeoisin och tillämpar dem kritiklöst på de ryska kadetterna och den ryska revolutionen. Mehring ger sådant folk en god lärdom. *Den som hos Marx vill hämta råd* (kursiverat av förf. N.K.) om proletariats uppgifter i den borgerliga revolutionen, han måste observera *just* de uttalanden av Marx, vilka avser den tyska borgerliga revolutionen. Inte av en slump förbigår våra mensjeviker så ängsligt dessa uttalanden. Vi ser i dem det mest uttömmande klassuttrycket för den hänsynslösa kamp som bolsjeviker i den ryska revolutionen förde mot den kompromissande bourgeoisin.”

Omsorgsfull analys av de marxiska skrifter som avhandlade undersökningen av liknande situationer, deras jämförande med läget för ögonblicket, påpekandet av likheterna och skillnaderna — detta var Lenins metod. Dess tillämpande på revolutionen 1905-07 visar bäst hur Lenin handskats med den.

Redan i broschyren ”Vad bör göras?” (1902) skrev Lenin:

Historien har nu ställt oss inför en omedelbar uppgift, som är *den mest revolutionära* av alla *omedelbara* uppgifter som förestår proletariats i något annat land. Fullgörs denna uppgift, tillintetgjörs det mäktigaste bålverket för inte blott den europeiska utan även (kan vi nu säga) den asiatiska reaktionen, så skulle det göra det ryska proletariats till det internationella revolutionära proletariats förtrupp.

Vi vet att redan den revolutionära kampen 1905 stegrade den ryska arbetarklassens internationella roll. Men störtandet av den tsaristiska monarkin 1917 gjorde det ryska proletariatet faktiskt till det internationella revolutionära proletariatets förtrupp, även om detta skedde först 15 år efter det Lenin hade skrivit "Vad bör göras?". När 1905, efter blodbadet på arbetarna den 9 januari framför Vinterpalatset, den revolutionära vågen började stiga allt högre såg sig partiet med nödvändighet ställt inför frågan vart det skulle leda massorna och vad för en taktik som skulle tillämpas. Och nu vill Lenin hämta råd hos Marx. Särskilt ingående studerar han Marx' skrifter om den franska och tyska borgerligt-demokratiska revolutionen av 1848, "Klasskampen i Frankrike" och 3:e bandet av "Marx' och Engels' litterära kvarlåtenskap" (utgivet av Mehring) om den tyska revolutionen.

Under juni-juli 1905 skriver Lenin broschyren "Socialdemokratins två taktiska linjer i den demokratiska revolutionen", där han konfronterar mensjevikernas taktik, vars kurs går ut på kompromiss med den liberala bourgeoisin, med bolsjevikernas taktik som tillråder arbetarklassen beslutsam, oförsonlig kamp mot självhärskardömet ända till väpnat uppror. I denna broschyr skrev Lenin:

Konferensen (nyiskraiternas) har också glömt, att det är lång väg från ett "beslut" som fattats av representanter, vilka de vara må, till förverkligandet av detta beslut. Likaså har konferensen glömt, att så länge makten förblir i tsarens händer förblir alla beslut av representanter, vilka de vara må, ett lika tomt och ynkligt prat som de "beslut" visade sig vara, som fattades av det från 1848 års tyska revolution berömda Frankfurtparlamentet. Det revolutionära proletariatets representant, Marx, gisslade i sin *Neue Rheinische Zeitung* med skoninglös sarkasmer liberalerna av Osvobozjdenje-anhängarnas typ i Frankfurt just för att de uttalade vackra ord. fattade allsköns demokratiska "beslut" och "konstituerade" allehanda friheter men i verkligheten lät makten stanna i kungens händer och inte organiserade en väpnad kamp mot de militära styrkor, som stod till kungens förfogande. Och medan Osvobozjdenje-anhängarna i Frankfurt pratade, bidade kungen sin tid, förstärkte sina stridskrafter, och kontrarevolutionen, som stödde sig på verklig styrka, slog ned demokraterna med alla deras vackra "beslut".

Lenin ställer frågan om det skall lyckas bourgeoisin att "bringa den ryska revolutionen på fall genom en uppgörelse med tsarismen" eller "göra upp med tsarismen, som Marx en gång sade, på plebejiskt vis".

Om revolutionen vinner en avgörande seger, då kommer vi att göra upp med tsarismen på jakobinskt eller, om ni så vill, på plebejiskt vis. "Hela den franska terrorismen var", skrev Marx ... "ingenting annat än ett plebejiskt sätt att göra upp med bourgeoisins fiender, med absolutismen, feodalismen och källkborgerligheten." Har de personer, som under den demokratiska revolutionens epok söker skrämna de socialdemokratiska ryska arbetarna med "jakobinismens" skräckbild, någonsin ägnat en tanke åt betydelsen av dessa Marx' ord?

Mensjevikerna sade att deras taktik bestod i att "förbli yttersta revolutionära oppositionens parti" och detta uteslöt icke partiellt episodiskt maktövertagande eller bildandet av revolutionära kommuner i den ena eller andra staden. Vad menas med orden "revolutionära kommuner"? frågar Lenin och svarar:

Oredan i det revolutionära tänkandet leder dem, som ofta brukar vara fallet, till *den revolutionära frasen*. Javäl, att använda orden "den revolutionära kommunen" i en resolution, som antagits av representanter för socialdemokratien, är revolutionärt frasmakeri och ingenting annat. Marx fördömde vid flera tillfällen dylika fraser, där framtidens uppgifter döljs bakom en "förledande" term från *det utlevda förgångna*. Det förledande i en term, som spelat sin roll i historien, förvandlas i dylika fall till ett tomt och skadligt glitter, till ett barnsligt klingklang. Vi måste klart och otvetydigt låta arbetarna och hela folket förstå *varför* vi vill upprätta en provisorisk revolutionär regering,

vilka omdaningar vi kommer att genomföra, om vi redan i morgon kommer att ha ett avgörande inflytande över makten, ifall det redan inledda folkupproret segrar. Detta är de frågor de politiska ledarna står inför...

Dessa vulgarisatorer av marxismen har aldrig begrundat Marx' ord om nödvändigheten av att byta ut kritikens vapen mot vapnens kritik. I fåvitsko åberopar de sig på Marx men författar i verkligheten taktiska resolutioner i fullständigt samma anda som de borgerliga pratmakarna i Frankfurt, vilka fritt kritiserade absolutismen och fördjupade den demokratiska medvetenheten, men inte förstod, att revolutionens tid är en aktionens tid – en tid av aktioner både uppifrån och nedifrån.

”Revolutionerna är historiens lokomotiv”, säger Marx. Med detta citat av Marx värdesätter Lenin den i utveckling stadda revolutionens roll.

Under analysen av Karl Marx' uttalanden i *Neue Rheinische Zeitung* klarlägger Lenin proletariats och bondeklassens revolutionära demokratiska diktatur. Men i sitt jämställande går han också in på frågan om vad som skiljer vår borgerligt-demokratiska revolution från den tyska borgerligt-demokratiska revolutionen av 1848. Han skriver:

Alltså uttalade sig Marx och Engels först i april 1849, då den revolutionära tidningen existerat nästan ett år (*Neue Rheinische Zeitung* började utkomma den 1 juni 1848), för en särskild arbetarorganisation! Till dess ledde de helt enkelt ett ”organ för demokratin”, vilket inte genom några som helst organisatoriska band var förbundet med ett självständigt arbetarparti! Detta från vår nuvarande ståndpunkt oerhörda och otroliga faktum visar oss klart hur stor skillnaden är mellan det dåvarande tyska och det nuvarande ryska socialdemokratiska arbetarpartiet. Detta faktum visar oss hur mycket mindre rörelsens proletära drag, den proletära strömmen inom den, kom till uttryck i den tyska demokratiska revolutionen...

Särskilt intressanta är Lenins uppsatser från 1907 om Karl Marx' brevväxling och verksamhet.

De är följande: ”Förord till ryska översättningen av Karl Marx' brev till I. Kugelmann”, ”Franz Mehring om andra duman” och ”Förord till breven till F.A. Sorge”. I dessa artiklar träder de metoder, med vars hjälp Lenin bedriver sitt Marxstudium, särskilt tydligt i dagen. Av speciellt intresse är den sist nämnda uppsatsen, författad i en tid då Lenin i samband med differenserna med Bogdanov på nytt i högre grad vände sig till filosofin och frågor om den dialektiska materialismen med särskild skärpa ställde sig i medelpunkten för hans uppmärksamhet.

Under studierna av de marxiska uttalanden, som sammanhänger med frågor uppkomna i förbindelse med revolutionens undertryckande liksom med frågor som angick den dialektiska och historiska materialismen, *lärde Lenin hos Marx hur man har att tillämpa den dialektiska materialismens metoder på studiet av den historiska utvecklingen.*

I ”Förord till brevväxlingen med F.A. Sorge” skriver Lenin:

Det är ytterst lärorikt att jämföra hur Marx och Engels uttalade sig om den brittisk-amerikanska och den tyska arbetarrörelsens frågor. Denna jämförelse får särskilt stor betydelse, om man beaktar att Tyskland å ena sidan och Storbritannien och Amerika å den andra representerar olika stadier av den kapitalistiska utvecklingen, olika former för det herravälde bourgeoisin som klass utövar i dessa länders hela politiska liv. Ur vetenskaplig synpunkt har vi här att göra med ett prov på materialistisk dialektik, förmågan att skjuta i förgrunden och understryka olika punkter, olika sidor av frågan allt efter de konkreta säregenheterna hos de ena eller andra politiska och ekonomiska förhållandena. Med tanke på arbetarpartiets praktiska politik och taktik har vi här att göra med ett prov på hur ”Kommunistiska manifestets” skapare fastställde det kämpande proletariats uppgifter allt efter den nationella arbetarrörelsens olika etapper i de olika länderna.

Revolutionen av 1905 ställde på dagordningen en hel rad nya aktuella frågor för vilkas

lösning Lenin ännu djupare genomtänkte Marx' verk. På så sätt skapades i revolutionens eld den alltigenom marxistiska Leninmetoden för studiet av Marx' lära.

Denna metod i Marxstudiet gav Lenin vapen i kampen mot marxismens vanställare, mot beljugandet av dess revolutionära väsen. Vi vet vilken kolossal roll för organiserandet av oktoberrevolutionen och sovjetmakten som Lenins bok "Staten och revolutionen" spelat. Detta verk fotar sig på fördjupat studium av Marx' revolutionära lära om staten. Första sidan i denna bok lyder:

Med Marx lära försiggår för närvarande detsamma, som under historiens gång ofta försiggått med lärar av revolutionära tänkare och ledare för de undertryckta klassernas befrielsekamp. Förtryckarklasserna belönade de stora revolutionärerna under deras livstid med ständiga förföljelser, mötte deras lära med det vildaste hat, den mest rasande illvilja och den hejdlösaste lögn- och förtalskampanj. Efter deras död försöker man förvandla dem till menlösa helgon, så att säga kanonisera dem, ge deras *namn* en viss ryktbarhet för att "trösta" de förtryckta klasserna och slå blå dunster i ögonen på dem, medan den revolutionära lärans *inhåll* kastreras och banaliseras och dess revolutionära skärpa avtrubbas. En sådan "bearbetning" av marxismen har f.n. bourgeoisin och opportunisterna inom arbetarrörelsen enat sig om. De glömmer, åsidosätter och förvränger lärans revolutionära sida, dess revolutionära väsen. De skjuter i förgrunden och förhärligar det, som är antagligt eller synes vara antagligt för bourgeoisin. Alla socialchauvinister är för närvarande "marxister" - skämt åsido! Och allt oftare talar tyska borgerliga lärda, som ännu i går var specialister på marxismens utrotning, om den "tysknationelle" Marx, vilken skulle ha fostrat så utomordentligt välorganiserade förbund av arbetare för rövarkriget!

I ett sådant läge, när förvrängningarna av marxismen är så oerhört utbredda, består vår uppgift framförallt i att *återställa* Marx verkliga lära om staten. I detta syfte är det nödvändigt att anföra ett stort antal långa citat ur Marx och Engels egna verk.

I "Leninismens grunder" skriver kamrat Stalin:

Först under påföljande period, under perioden för proletarietets öppna aktioner, under den proletära revolutionens period, då frågan om bourgeoisins störtande blev en direkt praktisk fråga, då frågan om proletarietets reserver (strategin) blev en av de mest brännande frågorna, då alla kamp- och organisationsformer — de parlamentariska såväl som de utomparlamentariska (taktiken) — fullt bestämt framträdde — först under denna period kunde en helgjuten strategi och en utformad taktik för proletarietets kamp utarbetas. *Marx' och Engels' geniala tankar om taktiken och strategin, vilka Andra internationalens opportunister gravlagt, drog Lenin fram i dagsljuset just under denna period.* (kursiv. av förf. N.K.)

Emellertid inskränkte sig Lenin inte till återställande av Marx' och Engels' enskilda taktiska uppfattningar — han utvecklade dem vidare, kompletterade dem med nya tankar och teser och sammanfattade allt detta till ett system av regler och riktlinjer för ledningen av proletarietets klasskamp. Sådana broschyrer av Lenin som "Vad bör göras?", "Socialdemokratins två taktiska linjer. . .", "Imperialismen...", "Staten och revolutionen", "Den proletära revolutionen och renegaten Kautsky", "Radikalismen' – kommunismens barnsjukdom" utgör utan tvivel ett utomordentligt värdefullt bidrag till marxismens skattkammarrevolutionära rustning. Marx och Engels sade att deras lära inte var någon dogm utan vägledning till aktion. Lenin brukade alltid upprepa dessa ord. Den metod han vid sitt Marx- och Engelsstudium betjänade sig av i förening med den revolutionära praktiken och hela situationen under den proletära revolutionens tid hjälpte Lenin just att göra den revolutionära sidan av den marxiska läran till en verklig ledning för aktionen.

Jag skulle dessutom vilja gå in på en fråga som var av utslagsgivande betydelse. Helt nyligen firade vi 15-årsdagen av sovjetmakten och återkallade vid tillfället i minne hur maktöver-

tagandet i oktober organiserades. Det skedde inte under händelsernas elementära förlopp utan efter en av Lenin på det djupaste genomtänkt plan, vid vars utarbetande han rättade sig efter de direkta anvisningarna av Marx om organiserandet av upproret.

Oktoberrevolutionen, som hade lagt diktaturen i proletariats händer, medförde en genomgripande ändring av alla kampbetingelser, men just genom det faktum att Lenin inte fastnade vid bokstaven av Marx' och Engels' yttranden utan knöt an till deras revolutionära innehåll förstod Lenin att tillämpa marxismen även på det socialistiska uppbyggnadsverket i den proletära diktaturens skede.

Jag skall endast gå in på några punkter. Här är ett vidlyftigt arbete behövt: man måste leta ut allt det som Lenin tagit fram hos Marx, hur han gjorde det, under vilka perioder och i förbindelse med vilka uppgifter för den revolutionära rörelsen. På så utomordentligt viktiga frågor som den nationella frågan och frågan om imperialismen o s v har jag inte ens ingått. Utgivningen av Lenins samlade verk och utgivningen av de leninska studiehäftena underlättar dessa uppgifter. *Lenins Marxstudier i alla etapper av den revolutionära kampen från början till slutet leder oss till bättre, med fördjupad uppfattning inte bara av Marx' läror utan också av Lenins egen lära, hans metoder i Marxstudiet och hans tillämpning av de marxska lärorna som vägledning för handling.*

Det bör pekas på en ytterligare sida av det leninska Marxstudiet, vilken är av största betydelse. Lenin studerade inte endast vad Marx och Engels hade skrivit, inte endast vad deras "kritiker" hade sagt om detta, *utan också den väg som ledde Marx till den ena eller andra uppfattningen, de verk, de skrifter som sporrade det marxska tänkandet och förde det i bestämd riktning.* Lenin studerade om man så får säga den marxistiska världsåskådningens källor, han utforskade vad Marx och hur Marx hade tagit ut något av den ena eller andra skriftställaren. Alldeles särskilt strävade Lenin att så djupt som möjligt utforska den dialektiska materialismens metoder. I artikeln "Om den stridbara materialismens betydelse" skrev Lenin att medarbetarna i tidskriften "Under marxismens banér" måste organisera ett systematiskt studium av den hegelska dialektiken ur materialistisk synpunkt. Han företrädde den ståndpunkten att utan allvarlig filosofisk argumentation skulle man inte kunna hålla ut i kampen mot de borgerliga idéernas anlopp och mot återupprättandet av den borgerliga världsåskådningen. Hur studiet av den hegelska dialektiken från marxistisk synpunkt måste organiseras, om detta skrev Lenin av egna erfarenheter. Här följer ifrågavarande del av Lenins uppsats "Om den stridbara materialismens betydelse":

... vi [måste] förstå, att utan en solid filosofisk grundval inga naturvetenskaper, ingen materialism kan hålla stånd i kampen mot de borgerliga idéernas anstorm och mot den borgerliga världsåskådningens återupprättande. För att hålla ut i denna kamp och föra den till ett segerrikt slut måste naturvetenskapsmannen vara en modern materialist, en medveten anhängare av materialismen, sådan den representeras av Marx, d.v.s. han måste vara en dialektisk materialist. För att uppnå detta mål måste medarbetarna i tidskriften *Under marxismens banér* organisera ett systematiskt studium av Hegels dialektik ur materialistisk synpunkt, d.v.s. den dialektik, som Marx praktiskt tillämpade i sitt *Kapital* och i sina historiska och politiska arbeten....

Stödda på den marxska tillämpningen av Hegels, på ett materialistiskt sätt uppfattade dialektik kan och måste vi allsidigt utarbeta denna dialektik, i tidskriften publicera utdrag ur Hegels viktigaste verk, klagöra dem ur materialistisk synpunkt, kommentera dem genom att ge exempel på dialektikens tillämpande hos Marx och likaså genom exempel på dialektik från de ekonomiska och politiska förhållandenas område, exempel, vilka den nyaste historien, särskilt det senaste imperialistiska kriget och revolutionen i utomordentligt rikt mått levererar. Gruppen av redaktörer och medarbetare i tidskriften *Under marxismens banér* skall enligt min mening utgöra ett slags

”Sällskap av materialistiska vänner till den hegelska dialektiken”. De moderna naturforskarna kommer att i den materialistiska tolkningen av Hegels dialektik finna (om de förstår att söka, och om vi lär oss att hjälpa dem) en rad svar på de filosofiska frågor, som väckas genom revolutionen i naturvetenskapen, och i vilka intellektuella beundrare av det borgerliga modet ”förirrar” sig till reaktionen.

Idag är Lenins 11:e och 12:e studiehäften utkomna. De blottar Lenins hela tankegång under hans studium av Hegels huvudarbeten, användningen av den dialektiska materialismens metod på Hegelstudiet och visar oss ingående hur Lenin förband detta studium och det fördjupade studiet av de marxiska framställningarna med förmågan att under de mest olikartade förhållanden förvandla marxismen till vägledning för aktionen.

Men Lenin inskränkte inte sitt studium till Hegelstudier. Han läste Marx' brev av 1 februari 1858 till Engels, där den förre uttalar sig ytterst ogillande om Lassalles bok ”Heraklits filosofi” (2 band) och betecknar arbetet som ”gymnasistiskt”. Här ger Lenin en kort formulering till Marx' omdöme: ”Lassalle upprepar helt enkelt Engels, skriver av honom, tuggar om sina utläggningar av detaljer hos Heraklit och förser sitt arbete med ett otroligt virrvarr av lärd barlast.” Trots det tar Lenin itu med detta lassalleska verk gör utdrag och randanmärkningar ur det och sammanfattar: ”I allmänhet är Marx' recension riktig. Det lönar sig att läsa boken”. Men Lenin själv fick genom arbetet med denna bok en djupare förståelse för Marx, en insikt om varför denne inte hade tyckt om Lassalles bok.

Slutligen ännu en form av Lenins arbete med populariseringen av den marxiska läran. Om en popularisator tar sitt arbete på allvar, om han ställer sig uppgiften att framställa en teori i möjligast enkel, allmänfattlig form, så blir detta också ytterst fruktbarande för honom själv.

Lenin tog detta arbete så allvarligt som gärna tänkbart. ”Det finns ingenting som jag hellre skulle önska än att skriva för arbetarna”, heter det i ett brev som han i landsflykten skrev till Plechanov och Axelrod.

Han ville föra Karl Marx' lära nära arbetarmassorna, göra den begriplig för dem. Då han på 1890-talet ledde arbetarcirklar, strävade han framför allt att klarlägga första bandet av ”Kapitalet” och åskådliggjorde sina teser med exempel ur åhörarnas liv. År 1911 i partiskolan utanför Paris, där han arbetade på utbildningen av kadern för den växande revolutionära rörelsen, höll han föreläsningar för arbetarna om politisk ekonomi och strävade att möjligast allmänfattligt återge de marxiska lärorens grundvalar. I sina artiklar i ”Pravda” bemödade han sig att popularisera enskilda delar av den marxiska läran. Ett skolexempel på leninsk popularisering är hans under diskussionen om fackföreningarna 1921 givna karaktäristisk av hur man måste undersöka en sak, en företeelse med användning av dialektiken. Han skrev:

För att verkligen lära känna ett föremål måste vi omfatta, undersöka alla dess sidor, förbindelser och ’förmedlanden’. Detta kommer vi aldrig att uppnå fullständigt, men kravet på allsidighet skyddar oss mot fel och förstelning. Detta för det första. För det andra kräver den dialektiska logiken att föremålet skall tas i sin utveckling, ’självrörelse’ (som Hegel ibland säger), förändring. Hur detta skall ske i förhållande till ett glas är inte något som genast står klart, men inte heller ett glas är oföränderligt, och särskilt är det dess ändamål som förändras, dess användning, dess förbindelse med omvärlden. För det tredje måste en fullständig ’definition’ av föremålet omfatta människans hela erfarenhet, både som ett sanningskriterium och som en praktisk indikator på föremålets förbindelse med människans behov. För det fjärde lär oss den dialektiska logiken att ’sanningen alltid är konkret, det finns ingen abstrakt sanning’, som framlidne Plechanov brukade säga efter Hegel.

Dessa rader är kvintessensen av det som Lenin nådde under mångårigt arbete med filosofiska

frågor, under begagnandet av den dialektiska materialismens metoder samt under ständiga "överläggningar" med Marx. Det visar oss i knapphändigaste form allt det väsentligaste som vid studiet av företeelserna för oss måste vara vägledning till aktion.

Lenins sätt att studera Marx lär oss hur vi måste studera Lenins egna verk. Lenins lära är ouplösligt förbunden med Marx', den är marxism omsatt i handling, marxism i imperialismens och de proletära revolutionernas tidsålder.